

ANNISKELELUVANHALTIJAN OPAS OMAVALVONTAAN

ALKOHOLIN ANNISKELU ALLE 18-VUOTIAILLE
ON KIELLETTY.

Päihteetön nuoruus -
hyvinvointia aikuisena

liiketoimintansa, jotta vältetään tällaisia tilanteita.
24 §. Anniskelut. Alkoholijuomaa ei saa anniskella:
1) kahdeksatoista vuotta nuoremmalle;
2) häiritsevästi käyttäytyvälle tai selvästi päihtyneelle; tai
3) jos on aihetta olettaa alkoholijuoman väärinkäytön.
Ks. RL 43:8, Ri 101; A majoitus- ja ravitsemusliikkeitä

Alkoholijuomat ovat riippuvuutta ja monenlaisia haittoja aiheuttavia päihteitä, joita ei ole tarkoitettu lasten ja nuorten käsiin. Näiden tuotteiden anniskelu alle 18-vuotiaille on kielletty alkoholilain 24 §:ssä.

Tässä ohjeessa on pyritty käyttämään hyväksi elintarvikkeiden käsittelyssä jo tutuksi tullutta ajatusta omavalvonnasta. Omavalvontasuunnitelmassa määritellään yleensä ne tilanteet, joita halutaan välttää. Suunnitelmassa kuvataan myös yrityksen omat keinot, joilla se pyrkii ennakolta estämään tai mahdollisesti korjaamaan epätoivottavat tapahtumat (esim. ruuan pilaantumisen tai tässä alkoholijuomien anniskelun alaikäisille).

Alkoholijuomien anniskelussa omavalvontasuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen ei ole pakollista. Alkoholilakia tulee kuitenkin noudattaa ja alkoholilain 24 §:n mukaan alle 18-vuotiaalle ei saa anniskella alkoholijuomia. Ravintolan henkilökunta kokonaisuudessaan vastaa siitä, että lakia noudatetaan. Projektimme tähtää siihen, että asiaan kiinnitetään nyt erityistä huomiota.

Seuraavilla sivuilla on esitetty muistilistan muodossa toimenpide-ehdotuksia, joiden avulla luvanhaltija voi varmistaa osallistumisensa vastuun kantamiseen. Mielestämme tärkeintä on, että ensin luokittelet alaikäiset ja alkoholijuomat liikkeessäsi epätoivotuksi yhdistelmäksi ja tämän jälkeen kerrot siitä selkeästi koko henkilökunnalle.

Luvanhaltijan ja tarjoilohenkilökunnan ohjeita sovellettaessa tulee luonnollisesti ottaa huomioon liikkeen asiakasrakenne. Joissakin ravintoloissa alaikäisille anniskelu ei juuri ole realistinen mahdollisuus.

TOIMENPIDEOHJEITA OMAVALVONTAAN

Koko henkilöstölle ilmaistaan selkeästi liikkeen omistajan/omistajan edustajan edellyttävän alkoholijuomien anniskelussa lain ja yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattamista. Henkilökunnan tulee tietää, että tämän tavoitteen toteuttamisen takana on esimiesten täysi tuki.

Henkilökunnalle jaetaan alkoholijuomien anniskelua koskeva materiaali ja heidät perehdytetään lain säännöksiin. Kertauksella ja uusien työntekijöiden perehdyttämisellä varmistetaan, että asiat pysyvät mielessä. Asiakkaille tarkoitettu informaatiomateriaali asetetaan myös selvästi asiakkaiden nähtäville.

- Alkoholijuomia ei saa anniskella alle 18-vuotiaille eikä myöskään häiritsevästi käyttäytyville tai selvästi päihtyneille tai jos on aiheutta olettava juomia välitettävän alaikäisille tai päihtyneille.
- Huomaa, että myöskään 1.2-2.8 prosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia ei saa anniskella alle 18-vuotiaille.

Henkilökunnan kanssa sovitaan yhteisistä säännöistä.

- Vastaava hoitaja vastaa omavalvonnan toimivuudesta. Eri henkilöstöryhmien tehtävistä omavalvontaa toteutettaessa tulee selkeästi sopia.
- Laki ei tee eroa sille, onko alkoholijuomaa ostava nuori lapsen tai aikuisen näköinen. Kun ikäraja on ehdoton, ainoa tapa välttää erehdykseltä on tarkistaa kaikkien "riskiryhmään" kuuluvien asiakkaiden ikä. Nuoren henkilön ikä voidaan luotettavasti tarkistaa vain poliisin antamasta henkilötodistuksesta, ajokortista tai passista.
- Iän tarkistaminen ei liity vain myynti- tai tarjoilutapahtumaan. Henkilökunnan tulee huolehtia myös siitä, ettei alaikäinen nauti mukanaan tuomiaan tai muiden ostamia alkoholijuomia. Valvonnan tulee olla jatkuva.
- Alaikäisen henkilöllisyydistä kysyttäessä se on usein unohtunut kotiin tai jonnekin. Henkilökunnan toimintaohjeen tulee kuitenkin olla selvä: varminta on kieltäytyä anniskelusta.

Henkilökunnan määrä ja ikärakenne on riittävä.

- Alkoholijuomia tarjoilemassa ei saa käyttää alle 18-vuotiasta, ellei hän ole hankkinut riittävää ammattikoulutusta.
- Vastuullinen anniskelu ja henkilökunnan turvallisuus edellyttävät henkilökunnan oikeaa mitoitusta asiakasmäärään ja rakenteeseen. Kun henkilökunnan tehtäviin kuuluu asiakaspalvelun lisäksi aina lain noudattamisen valvonta, luvanhaltija ottaa tietoisena riskin, ellei henkilökuntaa ole riittävästi erityisesti ruuhka-aikoina suoritumaan kaikista tehtävistään.

Vaikeat tilanteet käydään ennalta läpi henkilökunnan kanssa.

- Kaikilla ei ole kokemusta ja uskallusta toimia hankalien ja päihtyneiden asiakkaiden kanssa. Tilanteita tulisi harjoitella ja jokaisen tulisi tietää, mistä voi saada heti apua, jos tilanne kehittyy ylivoimaiseksi.

Lasten ja nuorten alkoholin käyttö on noussut yleiseksi puheenaiheeksi. Sosiaali- ja terveysministeriö onkin haastanut viranomaiset, järjestöt ja lasten kanssa toimivat yhteisöt ja ihmiset toimimaan päihteettömän lapsuuden ja nuoruuden turvaamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus on vastauksena haasteeseen käynnistänyt "Päihteetön nuoruus - Hyvinvointia aikuisena"- projektin, joka koskee vuosina 1999 ja 2000 Helsingin kaupunkia. Vuonna 2000 projekti laajenee pääkaupunkiseudulle sekä useisiin muihin kaupunkeihin. Yhteistyössä ovat mukana viranomaiset ja elinkeinoelämän järjestöt.

Lapset ja päihteet on asia, joka koskettaa koko yhteiskuntaa. Projektin tavoitteena on vaikuttaa kaikkiin, jotka voivat vähentää nuorten päihteiden käyttöä. Alkoholijuomien vähittäismyyjille on korostettu myynnin valvontaa. Tässä ohjeessa puolestaan korostetaan anniskelun valvontaa ja tarkoituksenamme on tarjota uusia menetelmiä ja keinoja, joiden avulla luvanhaltija voi varmistaa liiketoimintansa laillisuuden ja vastuullisuuden.

Huomion kiinnittäminen asiaan mahdollisimman laajasti vaikuttaa omalta osaltaan myös vanhempien ja koko yhteiskunnan asenteisiin ja lopuksi lasten ja nuorten kasvatukseen.

Vastaamme mielellämme kaikkiin asiaan liittyviin kysymyksiin.

STTV Alkoholihallinto-osasto aho@sttv.fi

STTV Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

<http://www.sttv.fi>

Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto ry

Hotelli- ja Ravintohenkilökunnan
Liitto ry